

Příloha 1 Část dotazníku CVVM pro výzkum prestiže povolání

POKYN: PŘEDLOŽTE DOTÁZANÉMU KARTU EU.104

EU.104 „Na seznamu jsou uvedena některá povolání. Vyberte povolání, jehož si vážíte nejvíce a dejte mu 99 bodů. Pak vyberte takové, jehož si vážíte nejméně a obodujte je číslem 01. Poté postupujte odshora dolů a všem zbývajícím přiřaďte body od 2 do 98 podle osobního uvážení.“

a) Bankovní úředník,	
b) novinář,	
c) stavební dělník,	
d) učitel na vysoké škole,	
e) soukromý zemědělec,	
f) majitel malého obchodu,	
g) uklízečka,	
h) projektant,	
i) lékař,	
j) učitel na základní škole,	
k) voják z povolání,	
l) prodavač,	
m) policista,	
n) truhlář,	
o) vědec,	
p) zdravotní sestra,	
q) soudce,	
r) ministr,	
s) programátor,	
t) profesionální sportovec,	
u) účetní,	
v) manažer,	
w) sekretářka,	
x) kněz,	
y) poslanec,	
z) starosta.”	

Příloha 2 Dotazník pro výzkumné šetření – vlastní výzkum

DOTAZNÍK O PRESTIŽI POVOLÁNÍ

Vážená paní, vážený pane,

Jsem studentka PedF UK v Praze a v rámci oboru Učitelství pedagogiky pro SŠ a VOŠ píšu diplomovou práci na téma *Prestiž učitelství pro mateřské školy*. V rámci výzkumné části bych ráda zjistila, jaké jsou názory pedagogů z různých školských stupňů na prestiž učitelství mezi dalšími vybranými povoláními. Dále mě zajímá, jak tyto pedagogové hodnotí prestiž preprimárních pedagogů mezi pedagogy ostatních školských stupňů. Záměrem je výsledky šetření porovnat s výsledky průzkumu na téma *Prestiž povolání* (červen2013) *Centra pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR*. Dotazník proto na tento výzkum navazuje.

Vyplnění formuláře Vám zabere přibližně 15 minut. Povinná pole jsou označena červeně.

Vaše odpovědi budou zpracovány zcela anonymně. Údaje, které poskytnete, nebudou zpřístupněny žádné třetí osobě, ani zveřejněny způsobem, který by umožňoval Vaši identifikaci.

Děkuji

Anna Smolíková

I. První část dotazníku se zaměřuje na statistická data.

1) Jaké je Vaše pohlaví?

- Žena
 Muž

2) Zařadte se, prosím do věkové kategorie:

	18 - 30 let	31 - 40 let	41 - 50 let	51 - 60 let	61 a více let
VĚK	☐	☐	☐	☐	☐

3) Označte, prosím místo, ve kterém žijete:

- Velké město
 Předměstí velkého města nebo sídlo v bezprostřední blízkosti velkého města
 Středně velké město
 Malé město
 Velká vesnice
 Malá vesnice, osada, samota
 Jiný typ sídla. Uveďte, prosím jaký:

4) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Nedokončené základní
 Dokončené základní
 Vyučení
 Středoškolské bez maturity
 Středoškolské odborné s maturitou
 Středoškolské všeobecné s maturitou
 Vyšší odborné
 Vysokoškolské bakalářské
 Vysokoškolské úplné

5) Pokuste se zařadit do některé skupiny, prosím:

- Student, učeň
- Nepracující důchodce
- Nezaměstnaný
- V domácnosti, na rodičovské dovolené
- Podnikatel se 3 a více zaměstnanci
- Samostatně činný s 1 - 2 zaměstnanci
- Samostatně činný bez zaměstnanců
- Vyšší odborný zaměstnanec (vědeckí a odborní duševní prac.)
- Nižší odborný zaměstnanec
- Řadový úředník (nižší administrativní pracovník)
- Provozní pracovník ve službách a obchodě
- Dělník vyučený v oboru práce
- Dělník nevyučení v oboru práce
- Fyzicky pracující člen zemědělského družstva, zemědělský dělník
- Vedoucí, řídící pracovník

6) Jaké je Vaše nynější povolání (profese)? Vypište, prosím co nejpřesněji:

7) Pokud pracujete nebo jste dříve pracoval/a jako učitel/ka, napište prosím na jakém stupni a jaká je/byla Vaše aprobace:

8) Pokud pracujete nebo jste dříve pracoval/a jako učitel/ka, napište prosím počet let své dosavadní učitelské praxe:

II. Druhá část zkoumá prestiž učitelského povolání mezi jinými profesemi.

Na seznamu jsou uvedena některá povolání v abecedním pořadí. Vyberte povolání, jehož si vážíte nejvíce, a dejte mu 99 bodů. Pak vyberte takové, jehož si vážíte nejméně, a obodujte je číslem 01. Poté postupujte odshora dolů a všem zbývajícím přiřadte body od 02 do 98 podle osobního uvážení.

1) Bankovní úředník

2) Kněz

3) Lékař

4) Majitel malého obchodu

5) Manažer

6) Ministr

7) Novinář

8) Policista

9) Poslanec

10) Prodavač

11) Profesionální sportovec

12) Programátor

13) Projektant

14) Sekretářka

15) Soudce

16) Soukromý zemědělec

17) Starosta

18) Stavební dělník

19) Truhlář

20) Účetní

21) Učitel na vysoké škole

22) Učitel na základní škole

23) Ukízečka

24) Vědec

25) Voják z povolání

26) Zdravotní sestra

Na dalším seznamu jsou uvedena učitelská povolání podle stupně školských zařízení. Vyberte povolání, kterého si vážíte nejvíce a přiřadte mu 10 bodů. Pak vyberte takové, jehož si vážíte nejméně, a obodujte je číslem 01. Poté postupujte odshora dolů a všem zbývajícím přiřadte body od 02 do 09 podle osobního uvážení.

1) Učitel na základní škole

2) Učitel na vysoké škole

3) Učitel na vyšší odborné škole

4) Učitel na střední škole

5) Učitel v mateřské škole

6) Učitel ve speciální škole

Pokud byste chtěl/a cokoli sdělit autorce tohoto dotazníku, zde je pro to prostor:

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

Vyplněný dotazník nyní prosím uložte a odešlete na e-mailovou adresu prestizms@kraustech.cz

Schránka anonymizuje adresy, z kterých vyplněné dotazníky přichází, takže Vaše odpovědi nebudou spojovány s Vaším jménem. Výzkum je plně anonymní.

Příloha 3 Scénář strukturovaného rozhovoru

Dobrý den, před časem jste přislíbil/a účast ve výzkumu na téma prestiž učitelů. Děkuji Vám za projevenou důvěru. Ujišťuji Vás, že informace z tohoto rozhovoru budou použity pouze pro účel výzkumu. Vaše odpovědi nebudou spojovány s Vaším jménem. Pro Vaši identifikaci (pro napsání diplomové práce) použiji jen charakteristiky jako je věk a školský stupeň, kde působíte. Pokud byste měl/a jakékoli dotazy, neváhejte se zeptat.

Nejprve pár slov o mě a mém výzkumu. Jsem studentka Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze v navazujícím magisterském oboru a píšu diplomovou práci na téma prestiže učitelství. V minulém roce (2015) jsem uskutečnila první část výzkumu na téma prestiže učitelské profese. *(Případně Vám mohu zaslat anotaci práce či doplnit další informace.)*

V první řadě bych Vás chtěla poprosit o vyplnění dotazníku, který jsem využívala ve zmíněné první části výzkumu. Až dotazník vyplníte – zabere to cca 15 minut, tak jej uložte a pošlete sem (do chatu, mailu). Není nutné, abychom rozhovor zvládli během pár minut, klidně si dejte na čas.

Poslat dotazník v pdf.

Děkuji za vyplnění dotazníku.

Nyní bych Vás ráda seznámila s výsledky dotazníkového šetření u 220 respondentů - učitelů. Výsledky hodnocení 26 povolání dopadly hodně podobně, jako v šetření Centra pro výzkum veřejného mínění 2013. Učitelé hodnotili mnohem výše povolání kněze a trochu výše i učitelská povolání. *(Případně Vám mohu zaslat tabulky se shrnutými výsledky.)*

Učitelská profese se dle škál prestiže povolání těší poměrně vysoké prestiži. Máte pocit, že je učitelské povolání prestižní? Proč ano/ne?

Co Vám běželo hlavou, když jste hodnotil/a jednotlivá povolání? Jaké aspekty Vás ovlivnily při hodnocení povolání – co způsobuje, že si nějakého povolání vážíte?

Zajímavější výsledky má část hodnocení učitelských povolání dle školských stupňů. Každá skupina respondentů – rozdělená dle týchž kritérií – školských stupňů, kde působí, zvolila svou profesi jako tu, které si nejvíce váží. Tedy učitelé mateřských škol, když hodnotili učitelská povolání, hodnotili sebe nejvýše (průměrně 8 – 9 bodů). Tento výsledek se opakoval u všech skupin, až na učitele vyšších odborných škol. Ti sebe sama umístili průměrně až na 4. místo a na 1. dosadili učitele vysokých škol. Ostatní skupiny shodně označily učitele

vyšších odborných škol jako povolání, kterého si nejméně váží. V průměru nejlépe dopadli učitelé základních škol, kteří obsadili pomyslné první místo.

Je tento popis srozumitelný? Mohu Vám případně zaslat jednoduchou tabulku s výsledky.

Co způsobuje, že si nejvíce vážíte právě učitele na ...? Bylo těžké to ohodnotit?

Jako učitel/ka.... (stupeň), jak si vysvětlujete, hodnocení Vašich kolegů? (Viz zaslaný dokument PARTICIPANT_UČ.) Zajímá mě, jestli Vás napadá důvod k tomu, proč učitelé vždy posuzují sebe jako „nejprestižnější“ - hodnotí se v průměru nejvíce body, tedy svůj školský stupeň.

Doplňující otázka pro učitele VOŠ: Všichni učitelé (v mém vzorku), s výjimkou těch z VOŠ hodnotí sebe v průměru jako „nejprestižnější“ (nejvíce si váží svého školského stupně). Napadá vás nějaký důvod, proč by to tak mohlo být?

Děkuji mnohokrát za Vaše odpovědi.

Příloha 4 Ukázka přepisu rozhovoru s participantem VOŠ 10

Učitelská profese se dle škál prestiže povolání těší poměrně vysoké prestiži. Máte pocit, že je učitelské povolání prestižní? Proč ano/ne?

Obecně vzato mezi prestižní v porevoluční době moc nepatří. Je to kvůli vzpomínkám na soudružky učitelky a napomáhá tomu nízká úroveň odměňování ve společnosti, kde peníze jsou až na prvním místě. Vedení škol navíc vesměs raději stojí na straně rodičů, než svých vlastních zaměstnanců - učitelů. VŠ učitelé vědci možná trochu vyčnívají. Pro mě - a zřejmě to platí i pro respondenty - je to posláním, takže zde bych viděl důvod větší prestiže oproti průměru populace.

Co Vám běželo hlavou, když jste hodnotil jednotlivá povolání? Jaké aspekty Vás ovlivnily při hodnocení povolání – co způsobuje, že si nějakého povolání vážíte?

Hlavou mi běželo, že to vlastně dělám nerad a je to pro mě umělé a nepřesné. Zejména část s povinným přidělením 01 jednomu z učitelských povolání.

Co způsobuje, že si nějakého povolání vážíte? - Snažím si vážit víceméně všech. Kategorie učitel/kněz/lékař ale u mě vyčnívá - jde o posláním (viz výše) :-)

No, kritérium. Souboj mezi: „*všichni jsou důležití*“ x „*přiznej si, že podvědomě to tak nebereš*“. Bodové hodnoty jsou výsledkem momentálního impulsu - na druhou stranu to může být i výhoda, protože to mohlo vyřadit racionální filtr :-)

Ještě postřeh - třeba u vojáka z povolání: zejména dnes si člověk uvědomuje, jak jsou důležití. Na druhou stranu po zhlédnutí dokumentu *Výchova k válce* (minulý pátek na ČT2) a vzhledem k mému životnímu heslu „*armády všech zemí vy*** si p***!*“ je prostě voják poslední.

A ještě jeden: hodnocení mateřinek na posledním místě je u mě asi ovlivněno stykem s materiálem, který od nás po maturitě do školek posíláme...

Co způsobuje, že si nejvíce vážíte právě učitele na VŠ? Bylo těžké to ohodnotit?

Nikoli, toto se mi hodnotilo snadno. Setkání s prof. Machovcem mi změnilo život.

Jako učitel SŠ a VOŠ, jak si vysvětlujete, hodnocení Vašich kolegů? (Viz zaslaný dokument PARTICIPANT_UČ.) Zajímá mě, jestli Vás napadá důvod k tomu, proč učitelé vždy posuzují sebe jako „nejprestižnější“ - hodnotí se v průměru nejvíce body, tedy svůj školský stupeň.

Asi jsem už naznačil před chvílí: protože jsme neutekli a máme svou práci rádi - považujeme ji za poslání. Dnes je populární pojem bublina: žijeme ve své bublině a ta se liší od obecného pohledu. Nejsme úci, máme poslání. Takže naše sebehodnocení zřejmě nějak kompenzuje pohled okolí bubliny a další - i finanční - nevýhody.

Ta sebechvála tam bude hrát roli, prostě to, co dělám já, je důležité. Každý stupeň si může najít zdůvodnění: MŠ - staráme se o maláčky, jsme takové mámy, ZŠ: klademe základy, SŠ: dovedeme je k dospělosti, nasměrujeme je k nějaké odbornosti, VŠ: vzděláváme elitu národa.

Všichni učitelé (v mém vzorku), s výjimkou těch z VOŠ hodnotí sebe v průměru jako „nejprestižnější“ (nejvíce si váží svého školského stupně). Napadá vás nějaký důvod, proč by to tak mohlo být?

To je zajímavý výsledek. Možná by stálo za uvážení další zkoumání. Pokud bych mohl stanovit hypotézu, která je ale velmi vachrlatá, jen mě nenapadá nic jiného - možná to souvisí s náhledem na tento typ školy. VOŠ je ztrátový formát. Po prvních slibech, že by v rámci terciárního stupně měly možnost udělovat bc., přestaly být brány vážně. DIS mnohdy nic neřeší, armády bakalářů vyráběné od minulé dekády mají vyšší vzdělání. Učitelé vidí i materiál, jaký na VOŠ dnes chodí (pokles kvality, dnes každý raději na soukromou VŠ, na VOŠ jde jen úplný zbytek středoškoláků, někdy jen na rok před dalšími přijímačkami). Z Evropské to známe taky + je tam patrný pokles zájmu. I na dni otevřených dveří, i z potíží, jak naplnit třídy. Teď v zimě se na oboru sociální práce (denní studium) slučovaly dvě třídy do jedné, nenaplnily se po 3(!) kolech přijímacího řízení. A tak se ptám, jestli celkové vnímání VOŠ nemá vliv na sebehodnocení vyučujících...